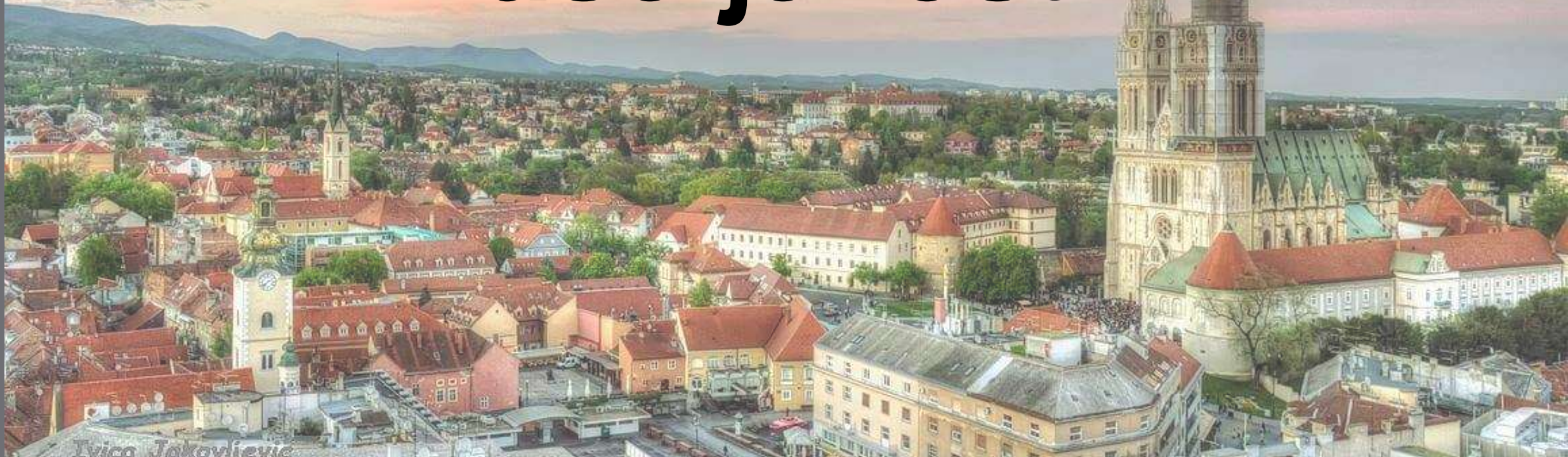

Naselja i oblici naseljenosti

Obilježja i podjela naselja

naselje – mjesto čovjekova obitavanja

Naselje je mjesto osamljenog ili okupljenog stanovanja, pa **prema broju nastambi** razlikujemo:

1. osamljena gospodarstva
2. zaseoke (skupina od 3 – 15 seoskih domova)
3. sela
4. gradove

Obilježja naselja:

veličina – brojnost stanovništva

oblik – raspored kuća i način gradnje

postojanost – privremeno, povremeno i stalno naselje

funkcija – stambena, radna i sl.

Naselja se dijele na: **1. seoska naselja** – primarne djelatnosti, nastamba se sastoji od stambenog i radnog dijela. Mjesto rada i stanovanja su povezani. Seoski način života vezan je za godišnja doba.

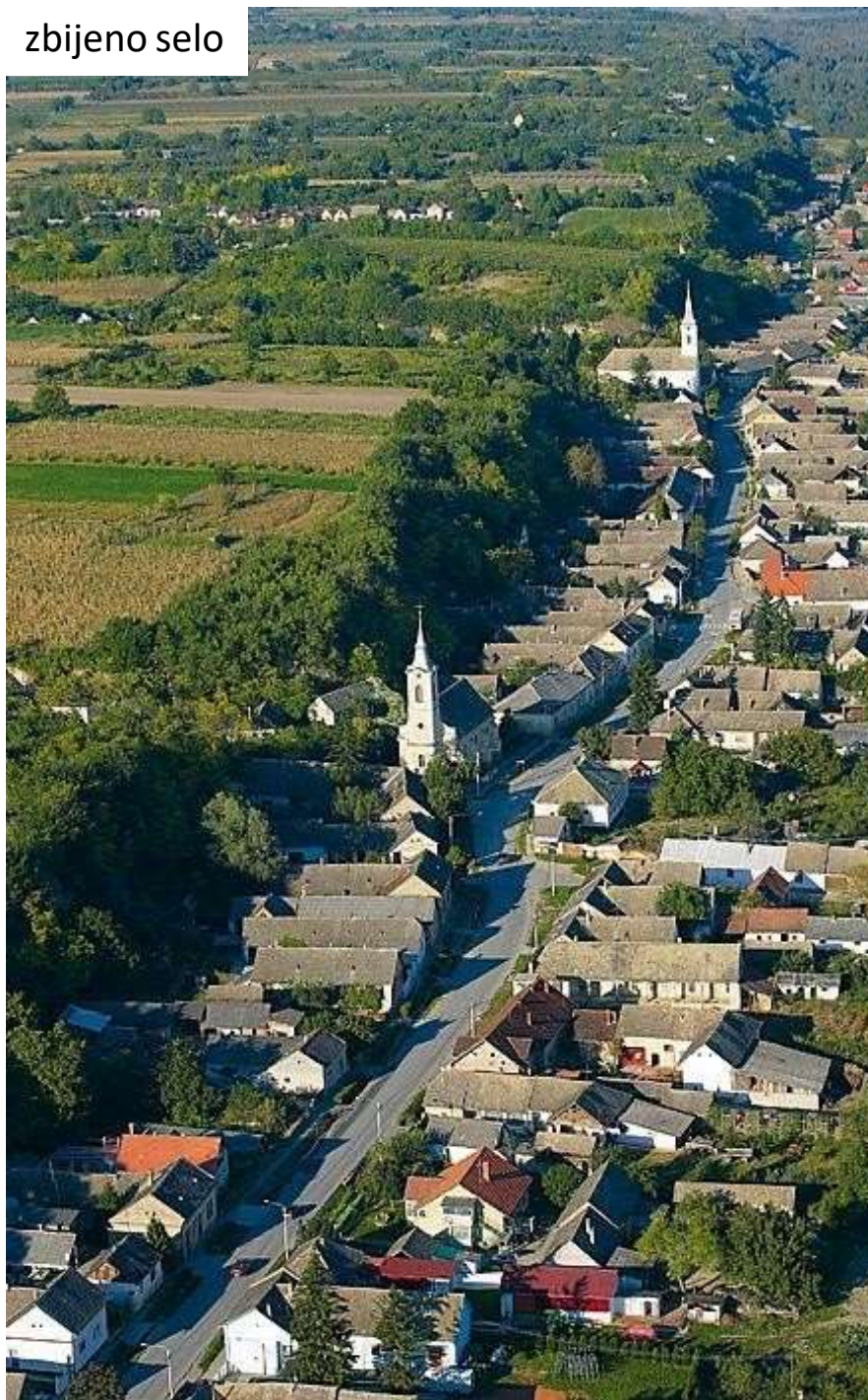
2. gradska naselja – veća naselja u kojima se ljudi bave II, III. i IV. Djelatnostima. Mjesto rada i stanovanja su odvojeni, pa su izražene dnevne cirkulacije stanovništva.

3. prijelazna – manja naselja uz veće gradove koja se urbaniziraju

Seoska naselja (ruralna naselja)

- **selo** je naselje s manjim brojem stanovnika koje se bavi uglavnom
 - **primarnim djelatnostima** (*poljoprivreda, stočarstvo, ribarstvo*)
- **45% stanovništva** Hrvatske živi na selu
- u Hrvatskoj je **6 617** seoskih naselja u prosjeku sa 360 stanovnika
 - 80% sela ima manje od 500 st, a 40% manje od 100 stanovnika
- **najmanja sela** su u Gorsko-kotlinskoj Hrv., na otocima, u Istri i Dalmatinskoj zagori
- **najveća sela** su u Istočnoj Hrvatskoj:
 - **Čepin** (11 600 st) i **Višnjevac** (7 200 st) kod Osijeka
 - **Pitomača** (10 060 st) kod Virovitice
 - **Gunja** (3 732 st) kod Županje
 - **Ivankovo** (8 000 st) kod Vinkovaca

zbijeno selo

zbijeno selo

raštrkano selo

Vrste seoskih naselja prema fizionomiji:

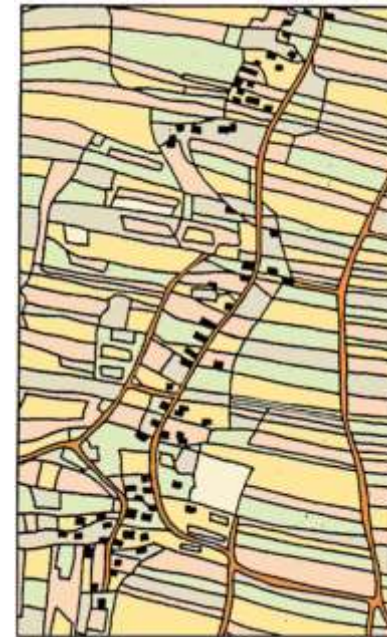
1. Raštrkana ili disperzna sela

- nisu građena planski
- karakteristična su za planinski dio – Gorska Hrvatska, Kordun, Banovina, Hrvatsko zagorje, slavonske gore i zaleđe Dalmacije
- često se sastoje od više zaselaka koji su imena dobili po prezimenu najbrojnije obitelji (patronimička sela)

- 2. Zbijena ili grupirana sela

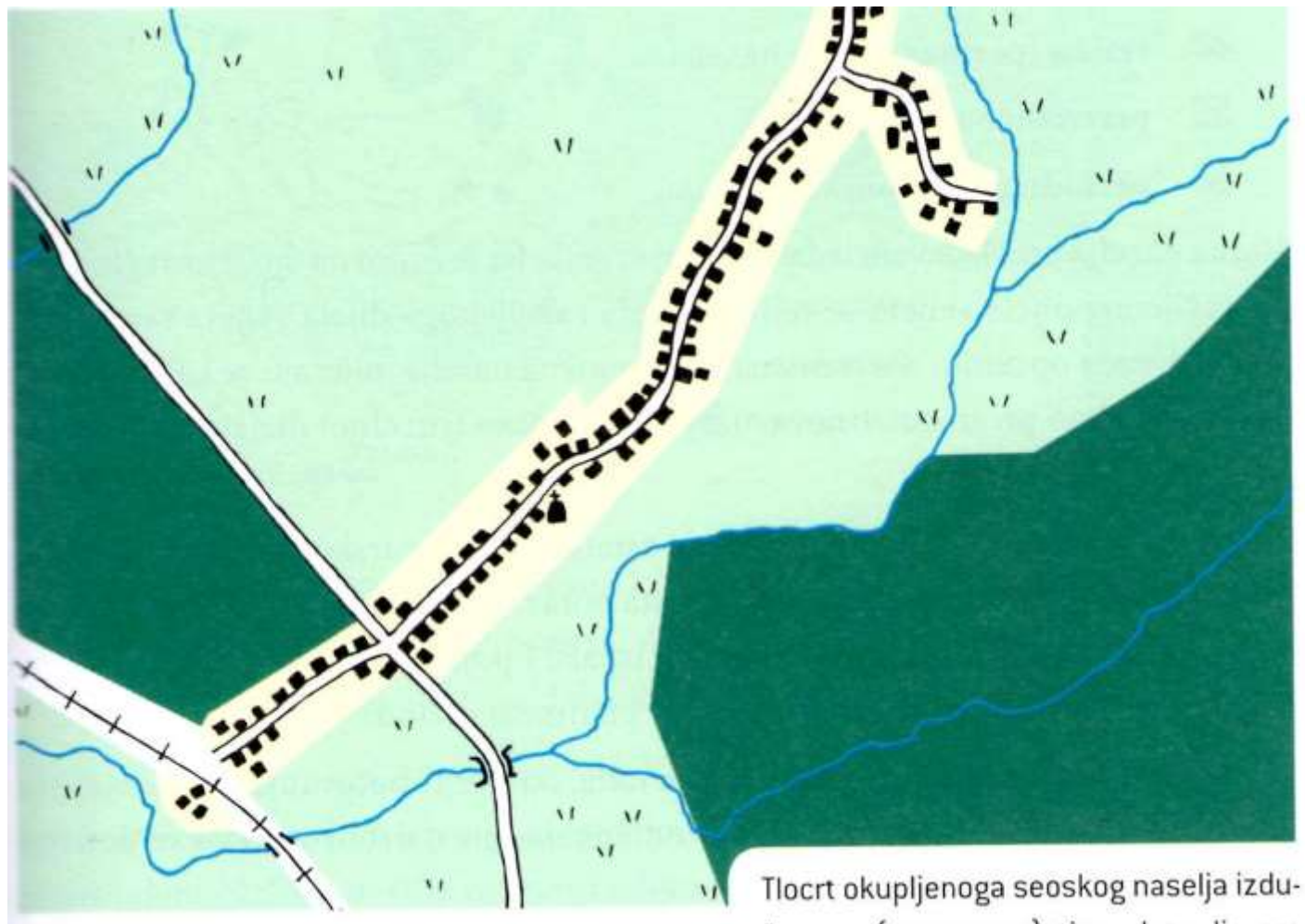
- glavno obilježje je okupljenost posjeda
- mogu biti različitih oblika a najčešće su NIZNA SELA izdužena uz prometnice ili rijeku (ušorena sela- šor= ulica)
- najviše ih ima u panonskoj Hrvatskoj i uz prometnice Gorske Hrvatske

- drugi tip zbijenih naselja su GOMILASTA NASELJA nepravilne strukture
- nalazimo ih na križišta putova, na obali
- ovom tipu pripadaju akropolska naselja Istre
- ovom tipu pripadaju i seoska naselja pravokutnih ulica-kolonizacijska naselja – Slavonija

3. Osamljena sela

- rijetka u Hrvatskoj
- vezana su za brdsko –planinska područja npr. Planina Promina

- Izdužena ili ušorena naselja** uz prometnice većinom su pravocrtnog tlocrta
- prisutna su u ravničarskim prostorima (istočna Hrvatska)
 - planski su građena

Tipovi seoskih krajolika

1. Krajolik otvorenih polja

- polja nisu ograđena već se razlikuju prema zasađenim kulturama
- Slavonija, nizinski prostori

2. Krajolik zatvorenih polja

- izražena parcelacija zemljišta i ograđenost polja
- parcele su malene i ograđene (kamena ograda ili suhozidina u primorju, ograda ili živica, pojas drveće ili grmlja)